

In augustus 2010 startte de Auris Dr. M. Polanoschool in Rotterdam een driejarige opleiding om de gebarendaarigheid van haar medewerkers te vergroten. De Hogeschool Utrecht (HU) ontwikkelde hiervoor een studielijn en twee leerkrachten van de hogeschool verzorgen de lessen op de school. Na twee jaren kan het team niet alleen beter gebaren, maar is de werkomgeving merkbaar verbeterd. Teamleider Karin van Vianen is coördinator van het project en vertelt enthousiast over de resultaten.

Unieke gebarenopleiding voor medewerkers Auris Dr. M. Polanoschool

“We doen het nu als team. Horend of doof speelt geen rol”

De Polanoschool is een cluster 2 school voor dove en slechthorende kinderen van drie tot en met twaalf jaar. De school is tweetalig (Nederlands en Nederlandse Gebarentaal) en het team telt ongeveer vijftig medewerkers, van wie er zeven doof zijn. De dove medewerkers gebruiken Nederlandse Gebarentaal (NGT) en de horende medewerkers Nederlands met Gebaren (NmG). Een paar jaar terug ontstond het idee de gebarendaarigheid

van de medewerkers te vergroten. Na contact met de Hogeschool Utrecht werden hiervoor plannen ontwikkeld en een project gestart. Uit een eerste meting in 2010 bleek dat het gemiddelde gebarentaalniveau van het team op A2/B1 lag (gemeten naar het Europees Referentie Kader). Dit niveau betekent dat je eenvoudige taal beheerst. “Wij streven op onze school naar het vergroten van de leeropbrengsten”, legt Karin van Vianen uit. “Voorwaarde is een vlotte talige communicatie. Onze medewerkers hebben alle cursussen gevolgd van het Nederlands Gebarentaalcentrum, maar voor ons onderwijs is dat onvoldoende.”

In samenwerking met de HU werden twee speciale opleidingen ontwikkeld voor de Auris Dr. Polanoschool: een voor NmG en een voor NGT. Het team reageerde enthousiast, ondanks de behoorlijke belasting. Doelen zijn de NmG-vaardigheid van de horende medewerkers te vergroten en het aantal medewerkers dat NGT-vaardig is uit te breiden en hun vaardigheid te vergroten. De school streeft naar het eindniveau C1. Dit is hetzelfde niveau als de tolkenopleiding.

Beperkt lexicon

Van Vianen is tevreden over de resultaten tot nu toe. “In onze school was het gesproken Nederlands eigenlijk de voertaal. Horende medewerkers gebruikten onderling nauwelijks gebaren. Als er dove collega’s in de buurt waren, werden wel gebaren gebruikt, maar vaak was het zoeken naar de juiste gebaren. Je had een scheiding tussen twee groepen: doven en horenden. Ook in de klas verliep de communicatie niet altijd vlot. Vooral bij moeilijke onderwerpen, merkten leerkrachten dat hun gebarenlexicon te beperkt was. Dit kwam de leeropbrengsten niet ten goede.” De meeste medewerkers gebruiken Nederlands met Gebaren. De opleiding richt zich bij deze groep vooral op

Project: Opleidingen Nederlandse Gebarentaal (NGT) en Nederlands met Gebaren (NmG)

De driejarige opleiding Nederlandse Gebarentaal (NGT) en Nederlands met Gebaren (NmG) is ontwikkeld door twee leerkrachten van de Hogeschool Utrecht. Zij stellen de doelen op, ontwerpen het stramien van de lessen en geven invulling aan oefenfilmmpjes op DVD waarmee de lessen worden ondersteund. De NmG-opleiding bestaat uit 20 contacturen en 20 studie-uren en de NGT-opleiding 60 contacturen en 60 studie-uren per jaar. De lessen worden gegeven op de Auris Dr. M. Polanoschool.

Doel van het project is:

- de NmG-gebarendaarigheid van horende medewerkers vergroten
- het aantal medewerkers dat NGT-vaardig is, uitbreiden
- de NGT-vaardigheid van de NGT-ers vergroten
- geaccepteerd maken dat tijdens lessen, op het plein, in pauzes, gedurende koffietijd en studiedagen collega’s onderling óók altijd gebaren gebruiken om een prettiger werkomgeving te creëren voor de dove collega’s en leerlingen; dit kan als de vaardigheid vergroot is
- de leerlingen de kans geven om te kunnen leren van de incidenteel gebruikte taal tussen volwassenen; dat kan als er binnen de school veel vaker en veel meer gebaren worden gebruikt
- de kwaliteit van het onderwijs verbeteren

“DOVE OUDERS ZIJN VERBAASD HOEVEEL GEBAREN ER GEMAAKT WORDEN”



Foto: Peter Strating

*Karin van Vianen:
“De lesstof komt
beter over zodat
meer informatie kan
worden overgebracht.
Daarnaast worden
leerlingen beter
begrepen.”*

het vergroten van het gebarenlexicon. De dove leerkrachten en klassenassistenten doen ook mee met de opleiding. Na de screening van leerkrachten, assistenten en logopedisten is een groep samengesteld die bestaat uit dove en horende leerkrachten en dove en horende assistenten. De logopedisten gebruiken alleen Nederlands (met of zonder ondersteunende gebaren) en doen de NmG-opleiding. De reden dat dove medewerkers ook meedoen is om ze ook bewust te maken van de achtergrond van hun taal. Zij worden ingezet als experts.”

Na twee jaar is de gebarenvaardigheid van het team sterk verbeterd. Van Vianen: “Medewerkers geven aan dat de communicatie met de kinderen veel vlotter verloopt. De lesstof komt beter over zodat meer informatie kan worden overgebracht. Daarnaast worden leerlingen beter begrepen. In het verleden zag je nogal eens dat de communicatie tussen een dove leerling en de horende leerkracht verliep via een dove klassenassistent. Dat gebeurt nu minder.” Enthousiast voegt ze eraan toe: “Dove ouders zijn verbaasd hoeveel gebaren er gemaakt worden. Daar zijn ze positief over.”

Werksfeer verbeterd

Niet alleen de communicatie met de kinderen is verbeterd, ook de werksfeer is erop vooruit gegaan. “De status van de NGT is verhoogd. Doven en horenden mengen zich nu meer in de school. Dove collega’s worden anders

benaderd, maar nemen zelf ook het initiatief zich te mengen. Ze gaan niet meer, zoals vroeger, alleen maar bij elkaar zitten in de pauze. Ter illustratie vertelt Van Vianen: “Vorige week hadden we een studiedag die in het teken stond van teambuilding. We moesten oefeningen doen en ik heb niet gezien dat doven op elkaar waren aangewezen. Ze trokken niet alleen maar met elkaar op. We doen het nu als team. Horend of doof speelt geen rol. Ik heb geen harde cijfers, maar navraag leert dat dove collega’s zich meer opgenomen voelen in het team en kinderen voelen zich beter thuis. Ik voer bijvoorbeeld functioneringsgesprekken met dove collega’s tegenwoordig in NGT. Ook worden in vergaderingen meer gebaren gebruikt. Daarnaast geven horende medewerkers aan dat ze minder schroom hebben om gebaren te gebruiken. Ze voelen zich zekerder.”

Hoe valt de nadruk op het verbeteren van de gebarenvaardigheid op de Polanoschool te rijmen met discussies over het belang van gesproken Nederlands voor dove kinderen met een CI? Van Vianen: “Wij zijn een tweetalige school. Nederlands neemt bij ons een belangrijke plaats in. Je hebt die taal immers nodig. Wij zorgen er dan ook voor dat de leerlingen ook gesproken Nederlands krijgen aangeboden en er in worden onderwezen. Dit doet er echter niets aan af dat als je gebarentaal gebruikt, je het goed moet doen.”

PETER VAN VEEN